

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aurum Sapientvm, Sive Ars, Sine Scelere, & cum virtute,
ditescendi**

Masen, Jacob

Coloniae Ubiorum, 1661

Capvt X. Ecclesiasticorum ac Religiosorum opes, in qua re consistant, &
quemadmodum augeri conservarique possint.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55377)

oculus non vidit, auris non audivit, nec in cor hominis ascenderunt? Quare quisquis veras opes sectaris, atque ex minimis summas vis educere, hic da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo? Hæc sola est chymica, quæ nunquam fallit.

C A P V T X.

Ecclesiasticorum ac Religiosorum opes, in quare consistant, & quemadmodum augeri conservarique possint.

NEc Ecclesiasticorum, ac Religiosorum in hac arte, quemlibet cum virtute ditandi, me immemorem esse convenit. Nulli enim facilius ad hanc artem instrui poterunt. Nam pro his Deus ipse, vi promissionis suæ tenetur esse sollicitus, ne quid desit, quod experientiâ discimus quotidianâ, adeo mirabili ab illo providentiâ præstari, ut de iis verissimè paradoxon illud Apostolicum prædicari queat, quod sint tanquam *nihil habentes, & omnia possidentes.* ^a Qui Deo se addixit, huic majori cura Deus addictus est; & nisi talis fidem datam fefellerit, atque à Deo ad mundum conversus, *mittens manum ad aratrum, respiciat retro,* ^b Deus nunquam fallit. Israelitarum exercitum
maxi-

a 2. Cor. 6. v. 10. b Luc 9. v. 62.

maximum, quantâ Deus curâ pascit in solitudine, quàm delicatò Angelorum pane, in quo omnis suavitatem saporis, probi obsequentesque supremo Numini, gustarent, solis desperet refractariis; ut ex pane cœlesti discerent, probarentque mores suos. Quare si quem Ecclesiastici religiosique viri defectum temporalium sentiant; vel neglectæ apud se pietati disciplinæque, vel nimix atque inutili solitudini propriæ imputent necesse est: neque enim divinæ hic neglectus providentiæ poterit imputari. Davidicum hoc monitum S. Franciscus sibi suisque in extrema necessitate atque indigentia rerum infixum voluit, *iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet* c. Hac confidentiâ, plusquam centena hominum millia nihil habentium, possident omnia, indiesque non suâ, sed divinâ providentiâ aluntur. Rectè Ambrosius *de fuga seculi*, tales instruit. *d Cui portio, inquit, Deus est, nihil debet curare nisi Deum. Nec alterius impeditur necessitatis munere; quod enim ad alia officia confertur, hoc religionis cultui, atque huic nostro officio decerpitur.* Et Petrus Blesensis, *Vacuum, ait, à secularibus oportet esse*

O 3

anti-

c *Psal. 54. v. 23.* d *Refertur 12. q. 1. c. 1. usque*
portio.

animum divina servitutis obsequio consecratum. Magnis addictus es, noli minimis occupari. Minima & vilia sunt, quaecunque ad seculi questus, & non ad lucra pertinent animarum. Mira res, quo moderatius homo Deo consecratus de rebus temporalibus sollicitus est, tantò ei certius, ne quid desit, providetur. Nemo hic minus proficit ad opes, quàm qui maximè laborat proficere: nemo magis, quàm qui sacris intentus, cetera, nisi ex officio & ipse teneatur, soli Deo committit. Deus nunquam patitur sua servitia sterile scire. His præcipuè dictum est. Ne solliciti sitis anima vestra quid manduceatis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca? &c. Ne solliciti sitis in crastinum. e

Verùm hoc ægrè, sibi multi persuaderi patiuntur, suisque magis curis fidunt, quàm Deo: uti ille quondam Parisiensis scholæ Theologus, cum ex culina regia luculentam carniū portionem sustulisset, Rexque occurrens deprehensum moneret; Christianam Theologiam docere: *ne solliciti sint in crastinum*; respondit illius se memorem, providisse sibi, ne in crastinum cogeretur esse sollicitus. Quâ argutiâ Rex delectatus
homi-

e Mat. 6. v. 25. & 34.

hominem dimisit. Ita multi tum sese curarum vacuos credunt futuros, quando satis in annos sequentes provisum est, quando pluribus beneficiis dotati sunt, triplicique præ quàm necessitas postulet, reddituum subsidio muniuntur. Sed hi dictum sibi meminert: *Non potestis Deo servire & Mammona.* f. Divitiarum curam Deus ab omni discipulo sibi peculiari religioni adstricto abesse voluit. Unde & suis Christus Apostolis inquit, *quando misi vos sine sacco, & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis?* g. Insolens hæc interrogatio videri potest? Nam quomodo ita nudè incedentibus, ut quibus neque pera ad panem, neque calceamentum ad pedes conservandos suppetat, his nihil putetur defuisse? sanè hæc nihil habentibus, liberaliter à Deo, in quavis necessitate suppetitata fuisse oportuit, quando eosdem Apostolos respondisse accepimus Domino: sibi omnino defuisse nihil. Planè igitur erant, *nihil habentes, & omnia possidentes.* Et quidem Dominus hanc gloriosam suorum paupertatem eò dignitatis prorexit; ut postquam suis præcepisset Apostolis: *nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, ne-*

O 4

que

f. *U. g. Luc. 22, v. 35.*

que peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam, dignus est enim operarius cibo suo. Subjuxit: in quamcunque autem civitatem & castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit, & ibi manete. Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam. Et quicumque non receperit vos, tolerabilius erit terra Sodomorum, & Gomorrha in die iudicii. In qua videlicet Loth adhuc hospitalis repertus est. En quomodo summam paupertatem professis, summa Deus cura prospexerit: ut beneficium non tam conferre, quam accipere videatur, quisquis illos benevolè exceperit: gravissima sese maledictione oneret, quicumque illiberali animo rejecerit. Hos igitur quis divites in sua esse paupertate, solius Dei fretos providentia, neget? Admirandum planè est inter tot hominum religiosorum millia, voluntariam pro Christo paupertatem amplexa, neminem Deo probè fideliterque servientem reperiri, qui sibi aliquando non fuisse provisum queratur, adeoque copiosis hominum familiis, nullà rerum copia in alterum sæpe diem instructis, necessaria tamen suppeditari.

Solicitude, quam Deus, à nobis requirit, tantilla est; ut paucorum illa ingenio
viri-

viribusque, in magna etiam familia, sustineri queat. Illa enim quantulacunque est cura, uni alterive, idque per temporum officiorumque vices, solet demandari. Qui, cum Dei proximique amore (ut, qui alijs plus, quam sibi laborent) hoc onus suscipiunt, non facile à divina providentia, ad suam sese industriam convertunt; quòd illa impellente ac velificante provehantur & provehant; suam cupiditate, quæ plerosque mortalium à Deo abstrahit, non capiuntur: studeant zelentque pro aliorum, nullo sibi carnis vinculo innexorum, commodo. Ut anima hujus operis, nisi Dei proximique charitas esse non possit.

Et hos Deus etiam non vult parca & avara manu sibi suppeditatam pro familia annonam elargiri, tanquam admetiantur de suo, sed velut ab inexhausta providi Numinis penu elargiri. Non quidem profusè, ne malè prodigantur Dei munera; sed nec avarè, ne divinæ beneficentiæ fontes aridi illiberalesque fluere, in creditos suæ curæ famulos, videantur. *Dignus est operarius cibo suo*: qui hunc subtrahit, magnam & Deo, & proximo injuriam irrogat; Deo, quia de illius providentia ac liberalitate, tot argumētis promissa præstitaque, diffidit: proximo,

quia aufert, quæ Deus offert, & parca manu subducit, quidquid suis ipse clientibus est elargitus. Unde querelæ, ac murmura nasci solent, quamvis minus perfectorum, quibus & charitas mutua vulneratur, & disciplinæ rigor, pietatisque in religiosa domo cultus laxatur; ac postremò Deus ipse benevolam profusamque antea manum contrahit; ut superiorum avaritiam, subditorum murmur castiget. B. Laurentii Justiniani salubre monitum est, *h. Prudentis*, inquit, *Patrifamilias hoc semper est proprium, uniuscujusque sibi subditi curam gerere, singulorum necessitatibus providere, nullum spernere, nulli commoda opportuna subtrahere, quin potius omnes corporali pabulo alere, universos salutare doctrina imbuerere, cunctosque juxta singulorum necessitatem, ac qualitate, ut filios, charitatis brachiis adstrictos tenere.* Hoc qui fecerit, atque illa quæ Deus tribuerit, in suos ex æquo partitus fuerit, nec sibi optima quæque delegerit, aut in alios sumptus, contractique debiti necessitates profuderit, deteriora quæque suis impendens subditis; hic & Dei æstimare dona noverit, & justo sibi creditorum amor indulgere, & bono disciplinæ ex instituti legibus.

h. De Instit. & Regim. Pralat. c. 4.

bus consulere poterit. Rectè S. Ambrosius i-
 monuit ; *principale est virtutis inchoare à
 beneficium, & præseminare gratiam.* Unde &
 David : *Misericordiam & iudicium cantabo
 tibi Domine. Præcedit beneficium gratia, sequi-
 tur censura sobria disciplina.* Ubi verò bene-
 ficentia in superiore & rei domesticæ admi-
 nistris ; in subditis vicissim disciplina reper-
 ta fuerit ; divinæ providentiæ benignitas
 nunquam est defutura. Deus bene facien-
 do non deserit, nisi ab ingratis, malèque suis
 donis utentibus antè deseratur.

Stulta, & inimica divinæ munificentiae
 persuasio est ex prompta dispensatione e-
 orum quæ Deus elargitus est, rerum indi-
 gentiam domi esse formidandam. Omnis
 superiorum ætatum historia, ac præsens u-
 bique experientia contrarium testatur.
 Quidquid pauperibus ad ianuam subtrahis,
 quidquid in communi vita fratribus, in af-
 flictione ægris, hoc duplici iactura Deus
 aufert : quod verò & his & illis munifica à
 superioribus manu animoque sufficitur,
 multiplicato semper fenore refundit ; ut &
 cura nimium sollicitis in pœnam augeatur,
 & æqua profusione liberalibus in præmium
 adimatur. Exemplis hic in historia sacra ob-

viis, uti non libet, quia tamen inter postre-
 mas religiosorum curas debet esse men-
 sarum lautitia, nisi sobriè, & quandoque tan-
 tum exquisitior adhibeatur: illud solum di-
 vine liberalitatis factum exponam, quod
 multis probatisque testibus, & ab ijs, qui-
 bus accidit, iurata fide, *ex processu Canoniz-*
ationis P. Bernardini Realini habetur *k* Vi-
 neam Collegij Aletini vir sanctus, cum
 fratribus laicis quatuor Antonio, Petro A-
 mato, Ascanio Clerico, Augustino Glorio-
 so subierat. Cumque tempus appeteret
 prandij, & ad hoc necessaria deficerent Ber-
 nardinus singulari, quo erga D. Virginem
 flagrabat affectu, oravit ab illa sibi suisque
 refectionem suppeditari. Et verò exauditus
 est, prandio, tam magnificis exquisitisque
 ciborum lautitijs instructo, quod Regum
 epulas opulentissimè conditas æquaret. E-
 tenim quinque formosi (quos è cælo An-
 gelos videres) ad portam adstiterunt iuvenes,
 suis singuli ferculis gravati. Assatura infere-
 batur ex genere duplex, hœduli selecti duo:
 & tres porcelli igne assi. Deinde columbæ
 aliquot delicato iusculo præparatæ. Dulcia-
 rij sub hæc panis tortæ geminæ, atque ex
 densato lacte, butyroque & saccaro confe-
 ctæ

k P. Lancicinus opusc. spir. 12. c. 3. n. 35.

stæ placentæ, regiæ etiam, ut vocant, pasta frusta longè lapidissima. Quibus scitamenta alia, varij è laccaro globoli, qui coriandri perquam odoriferum semen clauderent, adjuncti erant. Præter hæc allatus est panis triticens candidissimus: tum verò tria genera vini delicati, nunquam ea in vrbe cogniti; postremò olla grandis, pultis, seu menestræ, ut appellant, lacti similis, & saporis plane divini. Talem apparatus, hi cœlestes ephēbi quinque singulis convivarum ministri singuli instruxere. Quæ mensa, inter quas delicias corporis animique refecti transacta fuerit, facilius erit cogitatu assequi, quàm verbis expromere. Sive enim ministrantium hospitem vultus, sive ciborum apparatus, sive invitantium verba, sive manus porrigentium, sive illius, à quo hæc cœlitus mitterentur Domini Matrisque liberalitatem spectes, nihil erat, quod mens posset humana satis capere, nihil quod sua dignitate æstimare, aut Tulliana etiam eloquentia satis exponere. Neque hic stetit inexhausta Superùm liberalitas, fluxerunt horæ aliquot, & dies ad vesperum evolutus tempus cœnæ advexit.

Iam fortè parabant abitum, ut reversi do-

mum cœnarent, quando cœlestium Geniorum non nemo adstitit, ac persistere iussit, nec in cœnatos vinea abire. Paruerunt, iam matutinis epulis inescati hospites.

Igitur appetente mox hora, quinque alio in habitu cultuque Angelici iuvenes, qui præter panes cœlesti manu coctos, tria diversa à superioribus apposuerunt vini genera, pretio ac raritate certantia. In ferculis lactuca fuit, cum malis citreis, atque uvæ botris, quæ saccharo in globulos formatò erat resperfa, limonijque, ac rosarum boraginumque folijs. Agnosceres plusquam humanis manibus instructum delictum. Tres deinde, nec modicæ, aves, Phasianorum præseferentes speciem, tanquam ab igne assæ proponuntur: accessit tenerrimi saporis assa quoque ad ignem vitulina. ut exemplo mortales discerent, qualem cælestes Architrilini suis mensam, quamque basilicas epulas apparare norint, si illorum magis favore, quam nostri subnixi industria, cum Apostolo & abundare noverimus & penuriã pati. Veteri proverbio fertur: non semper antistheria. Nisi hi Dei famuli, in vinea non minus Deo confisi, quam famelici substitissent, par cœlitum benevolentia & liberalitas exspectanda non fuissent. Quod si filius

eis, Asinorum custos Saul, audire meruit: *cujus erunt optima quæque Israel?* I quidni Deo singulari religione adstrictus, ipsiusque heres ac filius, præ ceteris mundo carnisque devotis audire mereatur: *cujus erunt optima quæque?* Certè hæc Deus suis maximè amicis condere ac servare potius, quàm inimicis, divina parum dona æstimantibus, maluit reservare; cùm non minus in honestis epulis illius benignitas celebrari, quàm in jejunio & parcitate nostra possit malitia castigari. Hoc inter probum & improbum lautè epulantem interest, quod inter volucem & porcum bibentem, illa caput ad cælum sobriè extollit; hic in pastum sordidè immergit. Deus suis nos gaudet muneribus, sed ad suum datorem versos, oblectari, qui universa bona condidit propter electos.

Hinc tamen crapulam, exquisitamque Ecclesiasticorum ac Religiosorum luxum foveri nolim. Aliud est munificè à Deo oblati, grato animo frui: aliud parum sobriæ castæque vitæ congruentibus inhiare deliciis. Ita, Ethnico Oratore teste, cibo potuque utendum est, ut reficiantur vires, non opprimantur. Ad quod si gentilem ratio,

tio, nos etiam religio ac pietas instruit; & si hominem secularem intemperantia dedecet, homini spirituali etiam erit probrosa. Quare vniversè illud statuo, Deum vi promissionis suæ, moderatæ vitæ clericis Religiosisque nunquam defuturum, & tam inconsultam illis parcitatem, quàm immodicum luxum, ad honestæ vitæ affluentiam obstare posse.

Alius tamen præter hæc scopulus est, in quem Deo dicati homines impingere, præsentisque etiam vitæ felicitate, aut certè futuræ solent excidere, cùm videlicet cumulandis suo studio opibus inhiant, & vel pluribus, quàm par est, aut status officiique cōditio requirit, beneficiis fruuntur: vel negotiatione res suas augere student, atque indignum viris Ecclesiasticis lucrum captant.

C A P U T X I.

Quomodo beneficia ab Ecclesiasticis occupanda, multiplicanda, & usurpanda sint.

Improbum esse mundi opes deserere, atque ad Ecclesiæ ministeria transire, ut maiores opes adeas, jam supra demonstravi. Siquis tamen hoc consilio venerit, ut Deo, citra curam rerum temporalium, quæ secularem